



Axis Yayınları

BRUCE FINK

Amerikalı psikanalist ve yazar. İngilizce konuşulan dünyada Lacancı psikanalizin en önde gelen temsilcilerinden biridir. Kitapları Türkçe dahil olmak üzere pek çok dile çevrilmiştir. Fink aynı zamanda Lacan'ın seminerlerinin başlıca İngilizce çevirmenlerindendir. Bunların dışında Bruce Fink klinisyenlere süpervizyon vermekte ve onların klinik pratiklerini ilerletmelerine katkıda bulunmaktadır. Fink aynı zamanda ABD'deki Duquesne Üniversitesi'nde psikanaliz konusunda dersler ve klinik süpervizyon vermiştir. Klinik pratiğini ABD'de ve Paris'te sürdürmektedir. Axis Yayınları tarafından şimdiye dek yazarın *Lacancı Psikanalize Klinik Bir Giriş*, *Psikanalitik Tekniğin Temelleri* ve *Freud'a Klinik Bir Giriş* kitapları yayımlanmıştır.

ERKAL ÜNAL

Boğaziçi Üniversitesi Mütercim-Tercümanlık Bölümü'nde lisansını, yine aynı üniversitenin Atatürk Enstitüsü'nde "*Davetli Misafirler: 1960 ile 1971 Arasında Türkçeye Çevrilen, Kurgusal Nitelikte Olmayan Sol Kitaplara Dair Bir İnceleme*" başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamladı. Bir süre üniversitede öğretim görevlisi olarak çalıştıktan sonra tamamen yayıncılığa döndü. Ranajit Guha, Slavoj Žižek, Kojin Karatani, Simon Critchley, Susan Buck-Morris, Darian Leader ve Marcus Steinweg gibi isimlerden çeviriler yaptı. Çeşitli yayınevlerinde editör olarak çalıştı. Todd McGowan'ın yayınevimizden çıkan *İrkçi Fantazi: Nefretin Bilinçdışı Kökleri* ve *Evrensellik ve Kimlik Siyaseti* kitaplarının da çevirmenidir.

Bruce Fink

LACAN'DA ARZU

Lacan'ın VI. Seminer'i, *Arzu ve Yorumu*'nu Okumak

Çeviren:
Erkal Ünal

Axis Yayınları

LACAN'DA ARZU: LACAN'IN VI. SEMİNERİ, *ARZU VE YORUMU*NU OKUMAK? – Bruce Fink

Orijinal adı: *Lacan on Desire: Reading Lacan's Seminar VI, Desire and its Interpretation* (2025)

Bu metnin orijinali 2025 yılında Palgrave Macmillan Press tarafından Londra'da yayımlanmıştır.

Türkçe yayım hakları © Axis Yayınları

Bu eserin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek şartıyla tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayımcının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Genel Yayın Yönetmeni: Özgür Öğütçen

İngilizce Orijinalinden Çeviren: Erkal Ünal

Yayına Hazırlayan: Özgür Öğütçen

Kapak Tasarımı: Hamdi Akçay

Dizgi: DBY Ajans

Baskı ve Cilt: Ana Basın Yayın A.Ş.

Matbaa Sertifika No: 52729

Axis Yayınları

e-posta: axis@axisyayinlari.com

Yayınevi Sertifika No: 42925

1. Basım: İstanbul, 2025

ISBN 978-625-93961-0-1

Her daim olduğu gibi, Héloïse'a

İçindekiler

Kaynakça Notu.....	9
Önsöz.....	11

I. KISIM

TEORİK ARKA PLAN

1. Bölüm: Arzu Nedir?	17
2. Bölüm: Fantazi ve Nesne, ya da Kişinin Arzusunu Desteklemenin Yolları.....	39
3. Bölüm: Kayıp Olarak Fallus	57

II. KISIM

RÜYALARIN ANALİZİ

4. Bölüm: Babası Ölmüştü Ama Bunu Bilmiyordu.....	69
5. Bölüm: Ella Sharpe'ın Hastası Tarafından Anlatılan Rüya.....	91
6. Bölüm: Lacancı Nesne.....	121

III. KISIM

LACAN'IN HAMLET OKUMASI

7. Bölüm: Giriş Niteliğindeki Değerlendirmeler.....	131
8. Bölüm: Öteki'ndeki Eksikliğin Göstereni.....	143
9. Bölüm: Lacan'ın <i>Hamlet</i> Okumasından Ortaya Çıkan Sorular.....	171

IV. KISIM

ARZUNUN TEMEL BİÇİMLERİ: SAPKINLIK, OBSESYON, HİSTERİ VE FOBİ

10. Bölüm: Sapkınlık.....	177
11. Bölüm: Temel Fantazi.....	187
12. Bölüm: Sonuçlar	201
Sonsöz.....	207
Gönderme Yapılan Lacan'ın Seminerleri.....	213
Kaynaklar.....	215

Kaynakça Notu

Burada tüm eserlere yazarın soyadı, yayın yılı ve sayfa numarasından oluşan standart formatla atıfta bulunulmaktadır. Bununla birlikte, bazı istisnalar söz konusu: (1) *Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*'un I-XXIV. ciltlerine (Londra: Hogarth Press, 1953-1974) burada sadece cilt ve sayfa numarasıyla atıfta bulunulmuştur (örneğin, SE XIII, s. 23); ve (2) henüz tüm ciltleri Fransızca veya İngilizcede mevcut olmayan *The Seminar of Jacques Lacan* için de bu istisna söz konusu. Basılı olarak mevcutsalar, onlara Seminer (kısaltılmış S) ve sayfa numarasıyla atıfta bulunuluyor (örneğin S11, s. 23); basılmış değilseler de, Seminer ve ders tarihiyle atıfta bulunuluyor (örneğin S13, 11 Kasım 1965'te verilen ders). Güncel İngilizce baskılardaki çevirileri her zaman benimsemiyorum. (3) Lacan'ın tekrar tekrar atıfta bulunulan *Écrits*'i için de bir istisna daha yapılmıştır; burada verilen sayfa numaraları *Écrits: The First Complete Edition in English*'e (New York ve Londra: W. W. Norton & Co., 2006) atıfta bulunmaktadır.

Shakespeare'in *Hamlet*'ine atıfta bulunurken, standart Perde, Sahne ve Satır numaralarını parantez içinde veriyorum (örneğin V, ii, 12).

Lacan'ın burada alıntılanan Seminerlerinin bir kaynakçası ve tam bir atıf kısmı kitabın sonunda yer alıyor.

Önsöz

Bizimle temasa geçen tüm öznelerin ortak noktası şudur:

Arzularına güvenmezler.

– Lacan, S6, s. 447

Psikanalizi konu alan, bir yıllık koca bir dersi neden arzuya ayıralım? Arzu, psikanalizin temel kavramlarından biri midir? Bu terim Freud'un eserlerinin İngilizce çevirilerinde nadiren yer alsa da, Freud'un İngilizceye genellikle "wish" ve Fransızcaya *vœu* diye tercüme edilen *Wunsch* terimiyle ilişkili olduğu açıktır.¹ *Vœu* hayli zayıf, hatta dinsel bağlamlarda yemin, söz, temenni veya vaat anlamında kullanılması bakımından biraz dindarca kaçan bir terimdir. (*Vœu*'nun fiil hali, *vouloir*, belirgin derecede zayıf değildir, ama diğer isim formu *volonté*, yani "will"² başka bir

1 Langenschedit'in Almanca-Türkçe Sözlüğü'nde "wunsch", (1) arzu, istek; (2) tebrik, kutlama; (3) rica diye karşılanıyor –çn.

2 Türkçede bu terim irade, istenç ve istek gibi farklı şekillerde ifade edilmektedir –çn.

yöne, genellikle felsefi bir yöne işaret eder.) *Wunsch*'u Fransızcaya, genellikle saygılı bir dille konuşurken kullanılan uysal bir terim olan *souhait* ile çevirmek de mümkündür.

Lacan Fransızca *désir* terimini tercih eder çünkü daha vurgulu telaffuz edildiğinden daha güçlüdür. “Tedavinin Yönü”nde (*Écrits*, s. 518) Almancadaki *Wunsch* ve İngilizcedeki “wish”in sesini “*concupiscence* dışında her şeyi akla getirecek” şekilde “sönen” nemli havai fişeklerin sesine benzetecek kadar ileri gider. Fransızcada bir *voeu sexuel* ya da bir *souhait sexuel*’den bahsetmeyi hayal etmek zordur. Hayal edilebilir ama kimse bunu dile getirmez! *Désir* bu nedenle Lacan’ın Freud’un *Wunsch*’unu çevirmek için genellikle benimsediği terimdir, ancak bu aynı zamanda bir gösterenin bir diğerinin yerine geçmesini, Freudcu bir terimin Lacancı bir terimle yer değiştirmesini gerektirir; çünkü Freud’un elinde başka Almanca terimler de vardı (*Lust*, *Begierde*, vb.), ancak bunları Lacan’ın “arzu”yu kullandığı bağlamlarda kullanmadı. (Lacan da Freud’un *Lust*, “haz” ve *Befriedigung*, “tatmin” terimleriyle aynı şeyi yapar ve bunların yerine daha güçlü olan Fransızca *jouissance* terimini kullanır).

Lacan, Freud’un *Wunsch*’u ile kendi *désir* terimi arasında önemli bir fark olduğunu iddia eder: “*Wunsch* kendi başına bir *désir* değildir; formüle edilmiş ya da ifade edilmiş bir arzudur” (S6, s. 37).³ Dolayısıyla *Wunsch*, *désir*’den

3 Lacan’ın (2001) yorumuna bakınız: “Freud’un eserinde arzunun yalnızca *Wunsch* adıyla geçmesi önemlidir. *Wunsch*, arzu, *souhait*’dir. Bir *souhait* her zaman dile getirilir. Arzu yalnızca talebin altında

biraz daha fazlasını ve biraz daha azını içerir: daha fazla ifade ve daha az yumruk.

Wunsch, Freud'un çalışmalarında tartışmasız çok önemli bir kavramdır – sadece birkaç isim vermek gerekirse rüyalar, gündüzdüşleri, fantaziler ve semptom oluşumu bağlamlarında vurgulanmıştır – ve bu nedenle arzu (diğer bir deyişle dilemek veya istemek) daha genel olarak psikanalizde önemli bir kavram gibi görünmektedir; ancak Lacan'ın zamanında nadiren konuşulmuştur, analistler bunun yerine fantaziye (özellikle Melanie Klein'in fantazi versiyonuna), nesne ilişkilerine ve egoya odaklanmışlardır.

Peki Lacan bize arzu hakkında ne söylüyor? “Arzu kendini insana bir eziyet olarak sunar” (S6, s. 359) der ki bu *voeu, souhait* ya da “dilek” terimleri kullanılarak kolayca yapılamayacak bir iddiadır. Bir azap olarak arzu, Antik Çağ'da, özellikle de Stoacılar arasında yaygın bir temaydı ve arzu ve çabalamanın insan ıstırabının başlıca kaynakları olarak görüldüğü bazı Asya geleneklerinde hâlâ öyledir. Hatta Lacan bir noktada “uygarlıkta arzunun hoşnutsuzluğundan başka bir hoşnutsuzluk yoktur” diye espri yapar (S6, s. 412). Konuyu derinlemesine incelemek için yeterli bir sebep!

Bir spoiler ya da feragatname olarak, Lacan'ın bu Semineri sekiz ay boyunca verdikten sonra (okurları için 471

[ya da arkasında] mevcuttur.” (“Il est significatif que dans Freud le désir ne se produise jamais que du nom de Wunsch. Wunsch, dilek, istektir. Il n'y a de souhait qu'énoncé. Le désir n'est présent que sous la demande”; s. 356).

sayfa sonra gelir), “arzunun yerini saptamanın kolay olmadığı” itiraf ettiğini belirtmeme izin verin (S6, s. 471). Diğer bir deyişle, Seminer’in sonunda, her ne anlama geliyorsa gelsin, arzuyu kesin olarak konumlandığını hissetmiyor (belki de Arzu Grafiği’ni kastediyor, ancak bu bağlamda daha genel bir yorum gibi görünüyor). Bu şüphesiz Seminerlerinin çoğu için doğrudur: çok az insan Seminer IV’ü okurken fobinin yapısını kesin olarak formüle ettiğini, Seminer VIII’in sonunda aşkın ve aktarımın doğasını kesin olarak formüle ettiğini vb. hissederek ayrılır. Seminerlerde ele alınan konuların her birine ilişkin yeni formülasyonlar, daha sonraki çalışmalarında bulunur ve bunlara ilişkin tartışmalarına birbirini izleyen katmanlar eklenir. Kesin ifadeler sonsuza dek ertelenmiştir.

Başından beri okuyucunun Seminer VI’nın ilgili bölümlerini, benim buradaki incelememle birlikte okuduğunu varsayıyorum.⁴

4 Bu kitap çeşitli yerlerde verdiğim bir seminere dayanmaktadır: Paris, 19-20 Mayıs 2023; Ghent, 14-15 Temmuz 2023; ve Belgrad, 18-19 Mayıs 2024. Buradaki ilk 20 sayfanın erken bir versiyonu 15 Kasım 2020’de Zoom üzerinden Lacan Toronto’ya “Objects Lost and Found” olarak sunuldu. Burada yer alan tüm materyalin Eylül 2020’de Kopenhag’da ve 2021’de Ghent’te ana hatlarıyla açıklanması gerekiyordu; her iki etkinlik de sözde pandemiden kaynaklanan sınır ve diğer komplikasyonlar nedeniyle iptal edildi.